

PRESUDA SUDA

14. srpnja 1981.

„Bankarske provizije“

U predmetu 172/80,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku koji je na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u Sudu uputio Amtsgericht Rosenheim (Općinski sud u Rosenheimu, Njemačka), u postupku između

Gerharda Züchnera, Rosenheim,

i

Bayerische Vereinsbank AG, München,

o tumačenju članaka 85. i 86. Ugovora o EEZ-u,

SUD,

u sastavu: J. Mertens de Wilmars, predsjednik, P. Pescatore, Mackenzie Stuart i T. Koopmans, predsjednici vijeća, A. O'Keeffe, G. Bosco, A. Touffait, O. Due i U. Everling, suci,

nezavisni odvjetnik: Sir Gordon Slynn,

tajnik: J. A. Pompe, zamjenik glavnog administratora,

donosi sljedeću

Presudu

1 Rješenjem od 14. srpnja 1980., koje je Sud zaprimio 29. srpnja 1980., Amtsgericht Rosenheim (Općinski sud u Rosenheimu) uputio je Sudu, na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, pitanje u vezi s tumačenjem članaka 85. i 86. Ugovora, kako bi utvrdio područje primjene tih odredaba u vezi s provizijom koju bankarski poduzetnik s nastanom u Saveznoj Republici Njemačkoj naplaćuje za prijenos novčanog iznosa čekom iz jedne države članice u drugu.

2 Iz spisa koji je proslijedio nacionalni sud proizlazi da je imatelj bankovnog računa u Bayerische Vereinsbank u Rosenheimu, Savezna Republika Njemačka, 17. srpnja 1979. izdao bankovni ček u iznosu od 10.000 njemačkih maraka u korist primateleja s

prebivalištem u Italiji. Banka je za taj prijenos teretila njegov račun za iznos „provizije za pružanje usluga“ (Bearbeitungsgebuehr) u iznosu od 15 njemačkih maraka, što čini 0,15 % prenesenog iznosa.

3 Imatelj računa smatrao je da je naplata takve provizije u suprotnosti s odredbama Ugovora o EEZ-u, te je pred Amtsgericht Rosenheim (Općinski sud u Rosenheimu) tužio banku radi povrata te provizije.

4 On je između ostalog tvrdio kako je naplata provizije protivna člancima 85. i 86. Ugovora, jer je to dio usklađenog djelovanja svih banaka, ili većine njih, kako u Saveznoj Republici Njemačkoj tako i u drugim zemljama Zajednice, a što je protivno pravilima o tržišnom natjecanju te može utjecati na trgovinu između država članica.

5 Radi pojašnjavanja posebno posljednjeg navoda, nacionalni je sud na temelju članka 177. Ugovora odlučio Sudu postaviti sljedeće pitanje:

„Predstavlja li naplata jedinstvene bankovne provizije od 0,15 % iznosa koji se prenosi u platnom prometu i prijenosu kapitala između banaka u Zajednici usklađeno djelovanje koje može utjecati na trgovinu te je li, kao takva, protivna člancima 85. i 86. Ugovora o EEZ-u?“

6 Tužnik u glavnom postupku ponajprije je, tijekom usmenog postupka, istaknuo prigovor da je pitanje tumačenja koje je postavio nacionalni sud bespredmetno jer se odredbe Ugovora o tržišnom natjecanju ne primjenjuju, barem ne u znatnoj mjeri, na bankarske poduzetnike. On je tvrdio kako te poduzetnike, zbog posebne prirode usluga koje pružaju i važne uloge koju imaju u prijenosu kapitala, treba smatrati poduzetnicima kojima je „povjereni obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa“ [neslužbeni prijevod] u smislu članka 90. stavka 2., te kako stoga na temelju te odredbe ne podliježu pravilima o tržišnom natjecanju iz članaka 85. i 86. Ugovora. On se u prilog svojoj argumentaciji također pozvao na odredbe članka 104. i sljedećih članaka Ugovora u vezi s „ekonomskom politikom“.

7 Iako prijenosi sredstava iz jedne države članice u drugu, koje banke uobičajeno provode u ime svojih klijenata, predstavljaju transakcije koje potпадaju pod specifične zadaće banaka, posebno u pogledu međunarodnog kretanja kapitala, to nije dovoljno da ih se smatra poduzetnicima u smislu članka 90. stavka 2. Ugovora, osim ako se može utvrditi da obavljajući te prijenose banke pružaju uslugu od općeg gospodarskog interesa, koja im je povjerena na temelju akta koji su donijela javna tijela.

8 Što se tiče članka 104. i sljedećih članaka Ugovora, te odredbe ni na koji način ne utječu na izuzimanje banaka iz pravila Ugovora o tržišnom natjecanju. One se pojavljuju u poglavljju 2. glave II. Ugovora, koje se odnosi na „Bilancu plaćanja“, te samo određuju da između država članica treba postojati koordinacija ekonomske politike i u tom smislu predviđaju suradnju kako između odgovarajućih nacionalnih upravnih tijela, tako i između središnjih banaka država članica, radi ostvarenja ciljeva Ugovora.

9 U svjetlu svih navedenih razmatranja, prigovor tuženika u glavnom postupku stoga treba odbaciti.

- 10 Nacionalni sud postavio je pitanje tumačenja pozivajući se na naplatu jedinstvene bankarske provizije od 0,15 % za transakcije koje je spomenuo. Pitanje je postavljeno kako u odnosu na članak 85., tako i u odnosu na članak 86. Ugovora. Budući da se u rješenju o upućivanju zahtjeva navodi postojanje usklađenog djelovanja kao jedinu moguću povredu pravila Zajednice o tržišnom natjecanju, te uzimajući u obzir činjenicu da se članak 86. odnosi na zloporabu vladajućeg položaja i ne obuhvaća postojanje usklađenih djelovanja na koja se primjenjuju isključivo odredbe članka 85., razmatranje pitanja koje je upućeno Sudu valja ograničiti na potonji članak.
- 11 U skladu s člankom 85. stavkom 1. Ugovora: „Budući da su nespojivi sa zajedničkim tržištem, zabranjuju se: svi sporazumi među poduzetnicima, odluke udruženja poduzetnika i usklađeno djelovanje koji bi mogli utjecati na trgovinu među državama članicama i koji imaju za cilj ili posljedicu sprečavanje, ograničivanje ili narušavanje tržišnog natjecanja na zajedničkom tržištu”. [neslužbeni prijevod]
- 12 Kao što je Sud posebno naveo u svojoj presudi od 14. srpnja 1972. (ICI/Komisija, 48/69, Zb., str. 619.), usklađeno djelovanje u smislu članka 85. stavka 1. Ugovora oblik je koordinacije između poduzetnika koja, bez ulaska u fazu sklapanja pravog sporazuma, svjesno zamjenjuje rizike tržišnog natjecanja njihovom praktičnom međusobnom suradnjom.
- 13 Sud je također u svojoj presudi od 16. prosinca 1975. (Suiker Unie/Komisija, 40 do 48, 50, 54 do 56, 111, 113 do 114/73, Zb., str. 1663.) naveo kako kriteriji koordinacije i suradnje, nužni za postojanje usklađenog djelovanja, nipošto ne nalažu izradu stvarnog „plana”, već ih treba shvaćati u svjetlu koncepta svojstvenog odredbama Ugovora u području tržišnog natjecanja, a prema kojemu svaki gospodarski subjekt treba autonomno odrediti politiku poslovanja koju namjerava voditi na zajedničkom tržištu, kao i uvjete koje namjerava pružiti svojim kupcima.
- 14 Iako je istina da taj uvjet autonomnosti poduzetnike ne lišava prava da se inteligentno prilagođavaju stvarnom ili očekivanom ponašanju njihovih konkurenata, on ipak strogo sprečava bilo kakav izravni ili neizravni kontakt između takvih poduzetnika, čiji je cilj ili posljedica stvaranje uvjeta tržišnog natjecanja koji ne odgovaraju uobičajenim uvjetima predmetnog tržišta, i to uzimajući u obzir narav ponuđenih proizvoda ili usluga, veličinu i broj poduzetnika, kao i opseg predmetnog tržišta.
- 15 Tužitelj u glavnom postupku mišljenja je kako u ovom predmetu postoji usklađeno djelovanje jer sve banke, ili većina njih unutar zajedničkog tržišta, odnosno barem u Saveznoj Republici Njemačkoj, naplaćuju jedinstvenu proviziju za prijenose sličnih iznosa u druge države članice.
- 16 Tuženik u glavnom postupku nije zanjekao da za takve prijenose sredstava druge banke naplaćuju proviziju po istoj stopi, kako u Saveznoj Republici Njemačkoj, tako i u drugim državama članicama. Međutim, istaknuo je kako sličnost postupanja nije rezultat sporazuma ili usklađenog djelovanja između tih banaka, čiji je cilj ili učinak rezultat zabranjen člankom 85. Ugovora. Objasnio je da je naplata provizije opravdana troškovima koji su sastavni dio tih prijenosa, među ostalim zbog složenosti deviznih transakcija, te je nadalje primijetio da je provizija koja se jednoobrazno naplaćuje za svaki prijenos iznad određenog iznosa samo dio ukupnog troška prijenosâ koji se obično izvršavaju.

- 17 Činjenica da je predmetna provizija opravdana troškovima koji su sastavni dio svih prijenosa u inozemstvo koje banke obično obavljaju u ime svojih klijenata, te da ona stoga predstavlja djelomičnu naknadu tih troškova, koja se jednoobrazno naplaćuje svim korisnicima te usluge, ne isključuje mogućnost da paralelizam postupanja u tom području može, bez obzira na motiv, dovesti do koordinacije između banaka, što pak dovodi do usklađenog djelovanja u smislu članka 85. Ugovora.
- 18 Upravo zato što obuhvaća međunarodne transakcije, takvo postupanje moglo bi utjecati na „trgovinu među državama članicama” u smislu gore navedenog članka, pri čemu pojam „trgovine” iz tog članka, ima široki opseg i uključuje novčane transakcije.
- 19 Nadalje, to bi postupanje bilo obuhvaćeno zabranom iz članka 85. stavka 1. Ugovora ako se utvrdi da je njegov cilj ili učinak znatan utjecaj na uvjete tržišnog natjecanja na tržištu prijenosa novčanih sredstava iz jedne države članice u drugu koje obavljaju banke.
- 20 To bi konkretno bio slučaj kad bi usklađeno djelovanje omogućilo bankama koje u njemu sudjeluju da učvrste trenutačne uvjete i tako liše svoje klijente stvarne mogućnosti da iskoriste povoljnije usluge koje im se nude u uobičajenim uvjetima tržišnog natjecanja.
- 21 Ovo je činjenično pitanje o kojem je nadležan odlučivati samo sud koji odlučuje o meritumu predmeta. U tu svrhu važno je razmotriti postoje li kontakti između banaka koje postupaju na takav način, ili barem razmjena informacija o temama kao što su stopa provizija koje se stvarno naplaćuju za usporedive prijenose koji su provedeni ili su predviđeni za ubuduće te je li, s obzirom na uvjete predmetnog tržišta, jednoobrazno primijenjena stopa provizije drukčija od one koja bi proizašla iz slobodnog tržišnog natjecanja. Također treba uzeti u obzir broj i važnost, na monetarnom tržištu između država članica, banaka koje sudjeluju u takvom postupanju, kao i opseg prijenosa za koje se naplaćuje predmetna provizija, u usporedbi s ukupnim opsegom prijenosa koje banke izvršavaju iz jedne države članice u drugu.
- 22 Slijedom navedenoga, na postavljeno pitanje valja odgovoriti da paralelizam postupanja banaka kod naplate jedinstvene bankarske provizije za prijenos novca svojih klijenata iz jedne države članice u drugu predstavlja usklađeno djelovanje koje je zabranjeno člankom 85. stavkom 1. Ugovora, ako nacionalni sud utvrdi da takvo paralelno postupanje ima elemente koordinacije i suradnje karakteristične za takvo postupanje te da to može značajno utjecati na uvjete tržišnog natjecanja na tržištu usluga povezanih s takvim prijenosima.

Troškovi

Troškovi Komisije Europskih zajednica koja je podnijela očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku koji je rješenjem od 14. srpnja 1980. uputio Amtsgericht Rosenheim (Općinski sud u Rosenheimu, Njemačka), odlučuje:

Paralelizam postupanja banaka kod naplate jedinstvene bankarske provizije za prijenos novca svojih klijenata iz jedne države članice u drugu predstavlja usklađeno djelovanje koje je zabranjeno člankom 85. stavkom 1. Ugovora, ako nacionalni sud utvrди da takvo paralelno postupanje ima elemente koordinacije i suradnje karakteristične za takvo postupanje te da to može značajno utjecati na uvjete tržišnog natjecanja na tržištu usluga povezanih s takvim prijenosima.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 14. srpnja 1981.

[Potpisi]